

Forvarnarstefna Vogaskóla

Forvarnarstefna Vogaskóla er hluti af almennri stefnu skólans og byggir á einkunnarorðum skólans: *virðing – samvinna – ábyrgð*.

Meginmarkmið í stefnu skólans eru:

- Að gagnkvæm virðing einkenni öll samskipti innan skólans.
- Að nemendum og starfsfólki líði vel í skólanum, í þeirri trú að góð líðan skapi góðan árangur.
- Að hver og einn fái nám við hæfi og áhersla verði á fjölbreytt námstækifæri.
- Að nemandi taki ábyrgð á eigin námi, hegðun og skólaumhverfi.
- Að þjálfa markvisst félagslega færni og samvinnu nemenda.
- Að jafnrétti og lýðræði ríki í skólanum.
- Að góð samvinna sé milli starfsfólks, heimila og skóla.

Forvarnarstefnu skólans ber að kynna öllum starfsmönnum skóla og foreldrum. Mikilvægt er að allir starfsmenn séu meðvitaðir um hvað skiptir máli varðandi forvarnir og komi inn á þær beint og óbeint í kennslu og samskiptum við nemendur eftir því sem tækifæri gefst til.

Eftirfarandi áætlanir eru settar fram til að styðja við framkvæmd og framgang stefnunnar. Þessar áætlanir eru settar fram aðskildar enda þótt þær skarist meira og minna.

- Lífsleikniáætlun
- Eineltisáætlun – Olweus
- Áætlun um líðan, hegðun og samskipti
- Mannréttinda- og jafnréttisáætlun
- Áætlun gegn fordómum
- Nemendalýðræði
- Áætlun um móttöku nýrra nemenda
- Vímuvarnaráætlun
- Áfallaáætlun
- Umhverfisstefna

Lífsleikniáætlun

Meginmarkmiðið er að:

- Stuðla að góðri líðan nemenda og að efla samskiptahæfni þeirra.
- Styrkja sjálfsmynd nemenda, með því að vinna út frá jákvæðum hliðum einstaklingsins.
- Veita nemendum fræðslu:
  - Til sjálfsþekkingar.
  - Til að taka sjálfstæðar ákvarðanir.

- Til að gera sér grein fyrir gildum og verðmætamati.

Áherslur eftir aldurstigum

1. – 4. bekkur: Stuðla skal að heilbrigðum lífsvenjum, jákvæðum samskiptum, og virðingu fyrir eigin skoðunum og annarra. Áhersla á að nemendur þekki umhverfi sitt og læri að bera virðingu fyrir því.
5. – 7. bekkur. Stuðla skal að heilbrigðum lífsvenjum, jákvæðum samskiptum, og virðingu fyrir eigin skoðunum og annarra. Aukin áhersla á að hver og einn myndi sér skoðun. Áhersla á að nemendur þekki umhverfi sitt og læri að bera virðingu fyrir því.
8. – 10. bekkur. Stuðla skal að heilbrigðum lífsvenjum, jákvæðum samskiptum, og virðingu fyrir eigin skoðunum og annarra. Áhersla á að hver og einn myndi sér skoðun og átti sig á mikilvægi þess að standa á eigin samfæringu. Áhersla á að nemendur læri að bera virðingu fyrir umhverfi sínu og náttúru landsins.

Eineltisáætlun Olweusar

Í Vogaskóla er unnið gegn einelti samkvæmt aðgerðaráætlun sem kennd er við Dan Olweus. Olweusaráætlunin er ekki tímabundið átaksverkefni heldur forvarnarverkefni sem er hluti af hefðbundnu skólastarfi og um leið samstarfsverkefni skóla og heimila.

Eineltisáætlun Olweusar er forvarnaráætlun sem hefur það að markmiði að koma í veg fyrir einelti og andfélagslega hegðun og skapa þannig skólabrag að einelti sé ekki liðið. Áætlunin fylgir ákveðnum megin reglum og miðar að því að auka vitund allra í umhverfi barnanna um einelti, bæta félagslegt umhverfi í skólanum og stuðla þannig að auknu öryggi.

Einelti kallast það þegar nemandi er tekinn fyrir af einum eða fleirum með síendurtekinni stríðni, látbragði, niðrandi ummælum og sögusögnum, andlegri kúgun, hótunum af ýmsu tagi sem koma þolanda illa, líkamlegri misbeitingu, félagslegri höfnun, markvissri einangrun eða útskúfun.

Afleiðingar eineltis geta verið mjög alvarlegar. Barn sem lagt er í einelti verður hrætt, öryggislaust, einmana og tortryggið gangvart félögunum. Sjálfstraust þess minnkar, það einangrar sig og verður jafnvel veikt án sýnilegra sjúkdóma. Langvarandi einelti veldur streitu sem getur leitt til námsvandamála, neikvæðrar hegðunar, lystarleysis og þunglyndis.

Í skólanum starfar eineltisteymi og ákveðnar verklagsreglur gilda um meðferð eineltismála.

Gögn er varða Olweus er að finna í *Skólamöppunni* og á **sameign kennara - 00olweus**

Þar eru tengslakannanir og leiðbeiningar um fyrirlagnir, efni og skráningarblað fyrir bekkjarfundi og ýmsar upplýsingar varðandi verkefni vetrarins o.fl.

Meðferð eineltismála

1. Tilkynning

Ábyrgð – allir starfsmenn skólans

Vakni grunur um einelti skal gera umsjónarkennara nemandans (þolanda / geranda) grein fyrir málinu. Umsjónarkennari tilkynnir námsráðgjafa strax um málið.

2. Upplýsingaöflun

Ábyrgð – umsjónarkennari og námsráðgjafi

Umsjónarkennari leitar eftir nánari upplýsingum sem víðast. Námsráðgjafi aðstoðar umsjónarkennara við upplýsingaöflun eftir þörfum.

Mögulegar leiðir við upplýsingaöflun:

- Rætt við allt starfsfólk sem kemur að hópnum.
- Rætt við foreldra og/eða bekkjarfulltrúa.
- Skoða nýlegar tengslakannanir eða leggja fyrir nýjar.
- Athugun í frímínútum.
- Athugun í kennslustundum.
- Viðtöl við einstaka nemendur.

Umsjónarkennari tekur saman niðurstöður upplýsingaöflunar.

Ef um einelti er að ræða biður umsjónarkennari um fund með eineltisteymi skólans.

3. Aðgerðir

Ábyrgð – umsjónarkennari

Niðurstöður upplýsingaöflunar segja til um þær aðgerðir sem gerðar eru í framhaldinu. Meti umsjónarkennari að um einelti sé að ræða er aðgerðaáætlun sett í gang. Að slíkri aðgerðaáætlun geta komið ýmsir aðilar innan skólans s.s. námsráðgjafi, eineltisteymi skólans, aðrir starfsmenn og stjórnendur.

Mögulegar leiðir til að bregðast við einelti:

- Formleg viðtöl við nemendahópa.
- Séu tekin formleg viðtöl við nemendahópa eru foreldrar/forráðamenn viðkomandi nemenda látnir vita af því.
- Stjórnendur aðstoða við formlegu viðtölin.
- Samstarf við foreldra/forráðamenn.
- Einnig er hægt að leita til sérfræðinga á Þjónustumiðstöð hverfisins.

Eineltismál geta verið af ýmsum toga og því verður hver aðgerðaráætlun að taka ið af eðli máls hverju sinni.

Olweusaráætlun

Virðing - samvinna – ábyrgð

Vogaskóli er Olweusarskóli og Olweusaráætlunin er ekki tímabundið átaksverkefni heldur forvarnarverkefni sem er hluti af hefðbundnu skólastarfi og um leið samstarfsverkefni skóla og heimila. Áætlunin fylgir ákveðnum megin reglum og miðar að því að auka vitund allra í umhverfi barnanna um einelti, bæta félagslegt umhverfi í skólanum og stuðla þannig að auknu öryggi.

Í skólanum er eineltisteymi sem umsjónarkennarar leita til ef niðurstöður úr upplýsingaöflun benda til eineltis (sjá verklagsreglur um meðferð eineltismála).

Gögn er varða Olweus er að finna inn á sameign kennara - 00olweus.

Viðfangsefni yfir skólaárið 2011 - 2012

Ágúst

Olweusarverkefnið kynnt í upphafi skólaárs meðal nemenda og starfsfólks.

Olweusaráætlunin kynnt nýjum kennurum og starfsfólki sérstaklega.

Eineltisáætlunin yfirfarin á heimasíðu og gerð áberandi og settir inn nýir tenglar.

Kennarar setja eineltishringinn upp í kennslustofum.

Námsráðgjafi setur eineltishringinn á sameiginleg svæði skólans.

September

Olweusarverkefnið kynnt fyrir foreldrum á skólakynningum.

Kennarar rifja upp Olweusaráætlunina með nemendum.

Unnið með eineltishringinn á bekkjarfundum.

Umsjónarkennarar búa til bekkjarreglur í anda Olweusar.

Umsjónarkennarar senda bekkjarreglurnar á alla sem kenna bekknum.

Umsjónarkennarar leggja fyrir tengslakönnun í 2. – 10. bekk.

Kennarar vinna út frá niðurstöðum tengslakönnunar.

Október

Kennarar skila rafrænt niðurstöðum úr tengslakönnunum til deildarstjóra.

Skólastjóri fundur með umsjónarkennurum (2. og 3. bekkur, 4.-7. bekkur og 8. – 10. bekkur funda saman). Farið yfir hvernig hefur verið unnið út frá niðurstöðum tengslakönnanna.

Kynning á Olweusarverkefninu í morgunkaffi skólastjórnenda með foreldrum.

Nóvember

Olweusarkönnun lögð rafrænt fyrir í 4. – 10. bekk.

Vinadagur í tengslum við Olweus.

Eineltisteymið fer yfir niðurstöður úr Olweusarkönnun.

Námsráðgjafi kynnis niðurstöður könnunar á starfsmannafundi.

Desember

Umsjónarkennarar senda stjórnendum rafrænt yfirlit um bekkjarfundi haustannar.

Janúar

Umsjónarkennarar leggja fyrir tengslakönnun í 2. – 10. bekk.

Kennarar vinna út frá niðurstöðum tengslakönnunar.

Umsjónarkennarar skila rafrænt niðurstöðum úr tengslakönnunum til stjórnenda.

Febrúar

Skólastjóri fundur með umsjónarkennurum (2. og 3. bekkur, 4.-7. bekkur og 8. – 10. bekkur funda saman). Farið yfir hvernig hefur verið unnið út frá niðurstöðum tengslakönnanna.

Námsráðgjafi rifjar upp Olweusaráætlunina á starfsmannafundi.

Mái

Umsjónarkennarar senda stjórnendum rafrænt yfirlit um bekkjarfundi vorannar.

Líðan nemenda

Í stefnu Vogaskóla segir m.a.:

- Að nemendum og starfsfólki líði vel í skólanum, í þeirri trú að góð líðan skapi góðan árangur.

Eins og fram kemur í forvarnarstefnu Vogaskóla eru markmið skólans að stuðla að:

- Góðri líðan nemenda.
- Að nemendur þjálfist í að tjá hugsanir sínar, skoðanir og tilfinningar.
- Að nemendur efli sjálfsþekkingu sína og læri að byggja upp jákvæða sjálfsmynd.
- Að nemendur tileinki sér heilbriggt gildismat, ábyrgð, gagnkvæma virðingu og jákvætt lífsviðhorf
- Að nemendur læri að efla samskiptahæfni sína og læri að leysa ágreining.

Kennurum og starfsfólki ber að hafa öll þessi markmið að leiðarljósi í umgengni við nemendur.

Skólinn skoðar markvisst líðan nemenda

- Námsmat er tvíþætt, hefðbundið námsmat og sjálfsmat. Í sjálfsmati nemenda meta þeir líðan sína.
- Sjálfsmatinu er fylgt eftir í viðræðum nemenda, foreldra og kennara á foreldradögum.
- Nemendaviðtöl fara að jafnaði fram tvisvar á vetri hjá umsjónarkennara.
- Viðhorfskönnun, (skólapúlsinn) er gerð fjórum sinnum á ári meðal nemenda þar sem m.a. er spurt um líðan og samskipti. Í lífsleiknitímum er komið inn á margvísleg málefni er varðar líðan og samskipti.

Áætlun um hegðun og samskipti

Vísað í verklagsreglur um hegðun og ástundun.

Mannréttinda- og jafnréttisáætlun

Þann 16. maí 2006 samþykkti borgarstjórn mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar. Mannréttindastefnan er byggð á jafnræðisreglunni og miðar að því að allar manneskjur fái notið mannréttinda án tillits til uppruna, þjóðernis, litarháttar, trúarbragða, stjórnmalaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, aldurs, efnahags, ætternis, fötlunar, heilsufars eða annarrar stöðu. Vogaskóli virðir mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar og er leiðarljósið að hver maður er borinn frjáls og jafn öðrum að virðingu og réttindum.

Í öllu skólastarfinu skal unnið í anda mannréttinda og jafnréttis

Markmið

- Áhersla skal lögð á að efla sjálfsmynd hvers og eins nemanda til og að rækta hið góða hjá hverjum og einum.
- Efla ber samskiptafærni og stuðla þannig að því að nemendur geti umgengist aðra á jákvæðan hátt.
- Lögð skal áhersla á að umhverfið í skólanum sé notalegt.
- Hver og einn nemandi stundi nám við sitt hæfi þ. e. lögð sé áhersla á einstaklingsmiðað nám.
- Stuðlað skal að góðri líðan nemenda.
- Hvorki ofbeldi né einelti er liðið í skólasamfélaginu.
- Unnið skal gegn fordómum.

Fræðsla

Fræðsla um jafnrétti og mannréttindi er samtvinnuð öðrum kennslugreinum en einnig eru fengnir utanaðkomandi aðilar með fræðslu um ýmis efni sem tengjast þessum málum.

Mikilvægir þættir varðandi mannréttindi og jafnrétti eru:

- Ólík menningargildi
- Jöfnuður
- Virðing
- Umburðarlyndi
- Sanngirni og samstaða einstaklinga í fjölbreytilegu samfélagi

Fræðsla varðandi jafnrétti tekur til ýmissa þátta svo sem:

- Nýbúa
- Stöðu kynja (drengir/stúlkur)
- Jafnrétti til menntunar
- Jafnrétti á vinnustöðum

Áætlun gegn fordómum

Fordómar geta verið tengdir ýmsum þáttum s.s. þjóðerni, litarhætti, trúarbrögðum, fötlun, kynhegðun.

Markmið

Leitast skal við að skapa í skólanum umhverfi sem einkennist af lýðræði og umburðarlyndi og því að mannréttindi séu virt. Vinna skal gegn fordómum.

Fræðsla

1. Fræðsla til starfsfólks.

Stuðlað skal að því að kennarar og annað starfsfólk skólans sé meðvitað um að þeir nemendur sem tilheyra minnihlutahópum geti átt erfitt uppdráttar í skólasamfélaginu og fylgist því sérstaklega með hvernig þeim vegnar. Einnig séu utanaðkomandi aðilar fengnir inn í skólann til að fræða starfsfólk um ákveðna þætti til að auka víðsýni þeirra og þar með að draga úr fordómum.

2. Fræðsla til nemenda.

Fræðsla til nemenda á sér að einhverju leyti stað í hefðbundnum kennslustundum, sem kennarar sjá um. Einnig séu utanaðkomandi aðilar fengnir inn í skólann til að fræða nemendur um ákveðna þætti til að auka víðsýni þeirra og þar með að draga úr fordómum.

Íhlutun

Komi í ljós að nemendum eða starfsmönnum sé á einhvern hátt mismunað vegna fordóma ber starfsmönnum skóla að grípa inn í það. Fer þá eftir eðli málsins hver fyrstur kemur að málinu. Sé um nemenda að ræða er það umsjónarkennari viðkomandi nemenda sem fyrstur kemur að málinu.

Sé hins vegar um starfsmann er að ræða heyrir málið undir skólastjórnendum.

Ef um áframhaldandi vinnu er að ræða er farið eftir vinnureglum eineltisáætlunarinnar

Nemendalýðræði

Nemendalýðræði felur í sér að nemendur séu virtir sem þátttakendur í skólastarfinu, að á þá sé hlustað og að kennarar og skólastjórnendur taki afstöðu til þeirra mála sem nemendur koma fram með.

Sérhverjum nemanda skólans þarf að vera ljóst að hlustað sé á það sem hann vill koma á framfæri hvort heldur að um er að ræða mál sem brenna á honum sem einstaklingi eða mál sem varða bekk/hóp eða skólann sem heild.

Nemendum þarf að finnast sjálfsagt að geta leitað til kennara og skólastjórnenda með það sem þeim finnst skipta máli.

Í bekkjarstarfi skal lögð áhersla á að þroska með nemendum lýðræðislegan hugsunarhátt, þau séu þjálfuð í að taka ákvarðanir á lýðræðislegan hátt þegar hægt er að koma því við og einnig í að leysa sameiginlega úr ágreiningsmálum.

Við skólann sé starfandi nemendaráð þar sem lýðræðislega kosnir fulltrúar úr elstu bekkjunum eigi sæti.

Fulltrúar úr nemendaráði funda með skólaráðir og hafi tillögurétt varðandi áherslur í skólastarfi.

Nemendaráð hafi einnig möguleika á að taka að sér ákveðin verkefni og beri ábyrgð á þeim.

Áætlun um móttöku nýrra nemenda

Nýir nemendur

Nauðsynlegt er að huga vel að móttöku nýrra nemenda sem koma í skólann og er þá verið að hugsa um nemendur í 2. – 10. bekk. Að byrja í nýjum skóla er oft erfitt fyrir nemendur og þá skiptir aðlögun miklu máli

Ferli

Skólastjóri/aðstoðarskólastjóri

- Skráir nemanda í bekkjardeild og tilkynnir það umsjónarkennara
- Tilkynnir kennurum og öðru starfsfólki að nýr nemandi hafi verið innritaður í skólann
- Kynnir skýrslu nemandans ef um er að ræða fyrir umsjónarkennara
- Kynnir nýjum nemendum og foreldrum þeirra húsnæði og aðstöðu í skólanum
- Boðar til fyrsta viðtals og kynnir nýja nemendur og foreldra fyrir umsjónarkennara og öðrum starfsmönnum sem málið varðar.

Skólaritari:

Skráir nemendur inn í mentor.

Heldur utan um upplýsingar.

Námsráðgjafi:

- Boðar nýja nemendur sem byrja í skólanum að hausti (aðra en 6 ára) og foreldra þeirra á kynningarfundum í skólanum fyrir skólabyrjun samkvæmt upplýsingum sem liggja fyrir hjá ritara. Á þann fund mæti skólastjórnendur, umsjónarkennarar viðkomandi nemenda og e.t.v. aðrir kennarar sem kenna þeim.
- Hittir nýja nemendur (aðra en 6 ára) fyrir tilstuðlan umsjónarkennara.

Umsjónarkennari:

- Afhendir stundaskrá
- Kynnir skólareglur
- Kynnir nýjan nemanda fyrir sérgreinakennurum
- Kynnir nemandann fyrir bekknum og virkjar nemendur í því að gera aðlögun nemandans jákvæða eftir því sem við á hverju sinni
- Sér um að nýr nemandi hafi aðgang að námsráðgjafa/hjúkrunarfræðingi
- Fylgist með líðan nemandans í skólanum.
- Hefur samráð við foreldra um líðan nemandans í skólanum.

Vímuvarnaráætlun Vogaskóla

Í skólareglum Vogaskóla segir að reykingar sem og notkun hvers konar vímuefna í 10. skólareglu Vogaskóla segir að “reykingar sem og hvers konar vímuefni eru bönnuð í skólanum, á skólalóðinni og hvar sem nemendur eru á vegum skólans. Komi upp neysla verða foreldrar látnir vita samstundis.

er bönnuð í skólanum, á skólalóðinni og hvar sem nemendur eru á vegum skólans.

Markmið skólans er að vinna gegn hvers konar vímuefnaneyslu nemenda.

Að efla dómgreind nemenda og auka sjálfsþekkingu þeirra með því að leggja áherslu á heilbrigða og holla lífshætti.

Til að ná ofangreindum markmiðum hefur skólinn sett sér stefnu um eftirfarandi atriði.

- 1 Fræðsla til nemenda um skaðsemi vímuefna
- 2 Fræðsla og ráðgjöf til starfsfólks
- 3 Fræðsla til foreldra
- 4 Hverfasamstarf

Fræðsla til nemenda

Fræðsla nemenda miðast við aldur þeirra og hvað er að gerast í þjóðfélaginu á hverjum tíma. Á yngsta aldurstigi fléttast lífsleikni nánast inn í allt nám nemandans þar sem hægt er að fjalla um skaðsemi vímuefna eftir aldri og þroska nemenda. Þar er aðal áherslan á líkamlegt heilbrigði og andleg verðmæti.

Á eldri stigum er lífsleikni einnig stór þáttur í fræðslu gegn vímuefnum.

Fræðsla og ráðgjöf til starfsfólks

Starfsfólki er gerð grein fyrir þeim áherslum sem skólinn hefur gagnvart vímuefnum, og reykingum í ræðu og riti.

Fræðsla til foreldra

Foreldrum er gerð grein fyrir þeim áherslum sem skólinn hefur gagnvart vímuefnum, og reykingum í ræðu og riti.

Í samstarfi við foreldrafélagið og skólann er boðið upp á fræðsluerindi þar sem áherslan er m.a. á:

- Hverir eru jákvæðir kostir fyrir barnið/unglinginn, t.d. starf félagsmiðstöðvanna.
- Hvaða vandi hjá barni/unglingi eða fjölskyldu hans gæti leitt til fíkniefnaneyslu.
- Hver eru einkenni áhættuhegðunar?
- Hvað geta heimili og skóli gert.

Ferillýsing vegna reykinga, neyslu eða gruns um neyslu á vímuefnum - Sjá skólareglur og verklagsreglur um brot á skólareglum.

Í 10. skólareglu Vogaskóla segir að “reykingar sem og hvers konar notkun vímuefna er bönnuð í skólanum, á skólalóðinni og hvar sem nemendur eru á vegum skólans. Komi upp neysla verða foreldrar látnir vita samstundis.

Áfallaáætlun

Vegna nemenda og starfsfólks.

Áföll eins og ástvinamissir, slys, skilnaður foreldra eða aðrir erfiðleikar í fjölskyldu hafa djúpstæð áhrif á börn og unglunga. Því er mjög mikilvægt að foreldrar eða aðrir aðstandendur nemenda komi slíkum upplýsingum til skólans svo starfsfólk geti brugðist við á réttan hátt. Í

Vogaskóla er starfandi áfallaráð sem hefur það hlutverk með höndum að bregðast við alvarlegum áföllum sem nemendur og/eða starfsfólk verða fyrir.

Hlutverk áfallaráðs er:

Verkstjórn við sorgaratburði –válega atburði – mæta alvarlegum áföllum sem nemendur og /eða starfsfólk verða fyrir eða tengjast með einum eða öðrum hætti.

Standa að fræðslu um viðbrögð barna og unglinga við áföllum þ.e.a.s. fá utanaðkomandi aðila inn í skólann til að fræða.

Í áfallaráði eru:

- Nemendaverndarráð og ritari.
- Sóknarprestur er sá aðili sem eðlilega og sjálfsagt er að leita til í langflestum tilfellum. (*Undantekningar ef sorgaratburður snertir náíð einhvern, sem tilheyrir öðrum trúarsöfnuðum, og ekki vill íhlutun prests*).

Skólastjóri (aðstoðarskólastjóri) er aðalstjórnandi viðbragðaferils, sá sem aflar upplýsinga og veitir þær.

Áfallaráð er skólastjóranum til halds og trausts og aðstoðar hann við að skipuleggja viðbrögð og aðgerðir.

Í byrjun hvers skólaárs skal áfallaráð koma saman. Þá er farið yfir hverjir eru í ráðinu og hvert hlutverk ráðsins er. Skólastjóri getur kallað áfallaráð saman að ósk starfsmanna þegar þurfa þykir.

Hver og einn þeirra sem eru í áfallaráði hafa undir höndum leiðsagnarmöppu þar sem viðbrögð við áföllum eru útskýrð nánar. Kennarar geta nálgast leiðsagnarmöppuna hjá ritara þar sem þeir geta kynnt sér efni hennar.

Í leiðsagnarmöppu er fjallað nánar um viðbrögð:

- Við langvinnnum sjúkdómum.
- Við slysum.
- Samdægurs við andláti í skóla.
- Samdægurs við andláti aðstandenda nemenda.
- Samdægurs við andláti starfsmanns utan skólans.
- Í tengslum við útför starfsmanns.
- Samdægurs við andláti nemenda utan skólans.
- Fram að útför nemanda.
- Áframhaldandi stuðningur eftir áfallið.

Að auki er í leiðsagnarmöppunni yfirlit yfir bréf. Hugmyndir að bréfum, ritningargreinum og fl.

Æskilegt er að endurskoða möppuna eftir því sem reynsla og nýjar upplýsingar gefa tilefni til.

Umhverfisstefna

Markmið stefnunnar er m.a.:

- að nemendur læri um gildi þess að ganga vel um náttúruna.
- að nemendur þekki viðurkenndar merkingar fyrir umhverfissvænar vörur.
- að nemendur geri sér grein fyrir gildi umhverfisverndar.

- að nemendur séu meðvitaðir um gildi þess að flokka rusl.
- að nemendur geri sér grein fyrir að með flokkun er hægt að endurvinna og endurnýta ýmislegt sem annars færi í ruslið.
- að nemendur verði meðvitaðir um hversu mikið af rusli fellur til daglega.
- að skólinn í samvinnu við heimilin vinni að því að efla ábyrga hegðun og umgengni við nánasta umhverfi sitt og náttúru landsins.